

การวิจัยและพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน Research and Development of Teachers Through Professional Learning Communities via Research-based

สุชาติ หอมจันทร์¹

พชณี กุลพานันท์²

ศรีเพ็ญ พลเดช³

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐานจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนกองทุนการศึกษา และโรงเรียนเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพบริบทของสถานศึกษา พบว่าครูมีภาระงานมากแต่ละคนรับผิดชอบหลายหลายด้านโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันจึงมีน้อย มีบางโรงเรียนที่ผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานได้ดี มีครูอาวุโส และครูที่บรรจุใหม่ ครูแต่ละคนมีภาระงานมาก มีการแบ่งหน้าที่กันทำ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ อย่างชัดเจน 2) ผลการพัฒนาครู พบว่า ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูร่วมกันค้นหาสิ่งที่คุณเรียนสนใจ เพื่อนำมาประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ครูร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาผู้เรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระดับเดียวกัน ร่วมกันเลือกเนื้อหาที่จะวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยนิเทศ ติดตาม การทำงานจัดการเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างเป็นระบบ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

คำสำคัญ :

ABSTRACT

Research and development of teachers through professional learning communities, via research-based of the Faculty of Education Buriram Rajabhat University aimed to study the context of the targeted schools, to develop teachers through professional learning communities via research-based, and to study the development results with the target group. Target groups included educational funds schools and school networks. The research found that;

1) The study of the context of the school found that the teachers had variety responsibilities, lacked of opportunity to exchange with each other. Some schools consisted of executives who made a great contribution to work. There were senior teachers and junior teachers who had got a lot of work responsibilities, sharing works clearly

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

or doing classroom research. Some teachers did classroom research in terms of problem in academic achievement, but not systematically. The reason why teachers had not done classroom research was lacking of knowledge about the research methodology, funding, academic papers, including the lack of consultation in the research.

2. Course outline assessment, 1) Evaluation results from the sample, teachers who co-developed the curriculum had verified the accuracy, coverage and appropriateness of the curriculum, 2) Expert assessment, the experts had noted that the developed curriculum was well suited to a very good level, and suggested structuring the content in sequential order from simple to hard.

3. The trial course results, the teachers who co-developed the curriculum had gained the basic knowledge of classroom action research, had skills in conducting classroom research from start to finish, the classroom action research report was at a good level, teachers had a positive attitude towards classroom action research, and appreciate the value of classroom action research.

keywords :

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไข ปัญหาต่างๆ ในสังคมได้เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และเจตคติ ค่านิยม และคุณภาพของบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขทั้งตนเองและสังคมที่ผ่าน มาคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่พอใจของสังคม เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50 ซึ่งจาก ผลการสอบในปีการศึกษา 2559 พบว่าคะแนนเฉลี่ย ในทุกระดับชั้นของวิชาภาษาอังกฤษ และ คณิตศาสตร์ลดลงจากปี การศึกษา 2558 และมาตรฐานความสามารถยังได้คะแนนต่ำในเรื่อง ของการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งรูปแบบการพัฒนาครูที่นำไปสู่การมีสมรรถภาพในด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการ สอนให้เกิดประสิทธิภาพมีรูปแบบที่หลากหลาย วิธีการหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเป็นอย่างมาก คือ การฝึกอบรม แต่ด้วยการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาระยะสั้น ทำให้มีจุดอ่อนในหลายๆ ด้าน เช่น การเข้ารับการฝึก อบรมขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้บริหารหรือทีมบริหาร ครูขาดอำนาจในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไม่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติในห้องเรียน การนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมลงสู่ การปฏิบัติเป็นเรื่องที่ใช้เวลามากสำหรับครู การขาดความช่วยเหลือและสนับสนุนในการนำความรู้ใหม่ลงสู่ ห้องเรียน เป็นต้น ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้ครูไม่สามารถนำความรู้ ทักษะ ที่ได้ลงสู่การปฏิบัติได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาน้อยมาก ซึ่งจากรายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการ วิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536) พบว่าปัญหาและ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำผลการวิจัยไปใช้คือ งานวิจัยไม่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พดิน แดงจวง (2538) ที่พบว่า งานวิจัยจำนวนมากไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เท่าที่ควร ข้อเสนอแนะจำนวนมากไม่อาจนำไปสู่การปฏิบัติได้เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไข

การปลูกฝังสมรรถภาพทางด้านการวิจัยให้แก่ครูผู้ปฏิบัติงานเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการ ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจากการที่หน่วยงาน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการ ศึกษา ได้นำเอาวิธีการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษา โดย

เรียกว่าเป็นการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยปฏิบัติการนั้นนับว่าเป็นความพยายามที่ดีอย่างหนึ่ง แต่วิธีการที่นำมาใช้ในการปลูกฝังและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยแก่ครูนั้นยังขาดความเหมาะสม เช่นการจัดทำเอกสารความรู้พื้นฐานในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หรือการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวิจัยโดยเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัย ในที่สุดผู้เข้ารับการอบรมก็จะได้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัย แต่ไม่สามารถมองเห็นภาพว่าจะนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างไร และหลังจากการฝึกอบรมการทำวิจัย ไปแล้วยังขาดการติดตามผลว่า ครูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปทำการวิจัยมากน้อยเพียงใด และมีความยุ่งยากในการทำวิจัย

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นับว่าเป็นนวัตกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายคาดหวังว่าจะช่วย แก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่มีหลักการและวิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ทำให้ครูยังคงมีบทบาทเป็นครูปฏิบัติการในห้องเรียนและขณะเดียวกันก็เป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาในห้องเรียนด้วยตนเอง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงเป็นวิธีการที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ นักการศึกษา ครูอาจารย์หรือผู้บริหารในโรงเรียน มุ่งหวังจะใช้เป็นยุทธวิธีในการพัฒนา ศาสตร์ของวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งขึ้น ทำให้ครูประจำการ ที่ทำหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมีความเป็นครูมืออาชีพมากยิ่งขึ้น (สุวิมล ว่องวาณิช. 2553 : 10)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของครูในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอันจะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียนอันจะทำให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดบ้านแสงคง อำเภอลำปลายงาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 จำนวน 15 คน เป็นโรงเรียนที่มีความสนใจในการพัฒนาตนเองด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2. เนื้อหา เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยมุ่งให้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการใช้หลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนได้เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากการร่วมมือของครูผู้สอนตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตร

3. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยใช้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่โรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วม ได้แก่ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ การจัดประชุมระดมความคิด การสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan)

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ ด้วยการสอบถามผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู ประชุมวางแผนปฏิบัติการ/เตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจระหว่างนักวิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและนัดหมายผู้เข้าร่วมการพัฒนาในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และเตรียมประเด็นในการทำกิจกรรม ปฏิบัติการจัดทำแผนกิจกรรมร่วมกัน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินกิจกรรมแผนการพัฒนาเครือข่าย โดยร่วมดำเนินการในทุกกระบวนการ ผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้วิธีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ครูเป็นผู้กำหนดแผนการดำเนินการพัฒนา

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (Act)

ศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการพัฒนา โดยทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยกับคณะครูที่ร่วมพัฒนาได้ประชุมเพื่อวางแผนสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observe)

1. ผู้วิจัยดำเนินการประชุม เพื่อให้โรงเรียนนำเสนอผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลจากการดำเนินกิจกรรมโดยการถอดประสบการณ์ร่วมกัน และวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา สรุปข้อมูลจากการสังเกต เรื่องราวต่างๆ ตามบริบท ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะจากการดำเนินการ

ขั้นที่ 4 สะท้อนผล (Reflect)

1. สรุปผลการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. ทำการสรุปปัญหา อุปสรรค ปัจจัยที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตร
3. เขียนรายงานผลการวิจัย
4. ร่วมกันวิพากษ์รายงานผลการวิจัย
5. เผยแพร่รายงานผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพของชุมชนและโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับคณะครูที่สนใจร่วมพัฒนาหลักสูตร จำนวน 15 คน ได้ผลการศึกษาวิจัยดังนี้

สภาพเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนที่พบมาก ได้แก่ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม นักเรียนมีปัญหาทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และแก้ปัญหาไม่เป็น รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูมีภาระหนี้สิน ครูไม่มีเวลาในการควบคุมแถว เนื่องจากการเดินทางไป – กลับ ครูมีวุฒิการศึกษาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน และไม่ครบตามวิชาเอก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไม่มีพื้นฐานความรู้ไม่ได้มาจากระดับประถมศึกษา สิ่งแวดล้อมทางสังคมบางสถานะการ

ไม่เหมาะสม เช่น พ่อ – ลูก ตีทะเลาะด้วยกัน หรือการเห็นว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งการเรียนรู้ ดังคำสัมภาษณ์

“...โรงเรียนมีกิจกรรมมาก ทำให้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนยังได้ไม่เต็มที่ บางครั้งต้องออกไปราชการในเขตพื้นที่ต้องฝากห้องให้กับครูคนอื่น...” (ครูระดับชั้นมัธยม : พุดคุยชักถามในระหว่างสอนแทน)

“...นักเรียนส่วนมากอยู่กับตา ยาย ปู่ ย่า ทำให้การสอน ทั้งเรื่องการเรียนรู้ และความรับผิดชอบน้อย ปลอมให้นักเรียนเล่นโทรศัพท์มือถือ การอ่านหนังสือจึงน้อย ส่งผลอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีความรับผิดชอบ การบ้านไม่ส่ง...” (ครูระดับประถมศึกษา : บันทึกการพุดคุย)

“...พี่ย้ายมาได้ 2-3 ปี พบว่าส่วนมากผู้ปกครองมีฐานะยากจน พ่อแม่ต้องออกไปทำงานต่างจังหวัด นานๆ ทีจะกลับบ้านมาสักครั้ง นักเรียนต้องอยู่กับตา ยาย หรือ ปู่ ย่า ซึ่งตรงนี้มีผลต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน...” (รองผู้อำนวยการโรงเรียน : บันทึกการพุดคุย)

ครูจำนวนหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนค่อนข้างดี เนื่องจากได้เข้ารับการอบรมในเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยการวิจัยในชั้นเรียน ทุกคนมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนเอง และกำลังทำการแก้ไขปัญหานั้นอยู่ แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรถูกต้องหรือไม่ ครูส่วนใหญ่มีปัญหาเหมือนกันคือ ไม่รู้ว่า จะเริ่มต้นอย่างไร จะประยุกต์ความรู้ที่ได้รับมาให้เข้ากับปัญหาและสถานการณ์ในห้องเรียนของตนเองอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่เริ่มจากการสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหา โดยไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาที่ประสบอยู่อย่างแท้จริง ในขณะที่ครูส่วนหนึ่งสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้แก้ปัญหาเสร็จเรียบร้อยแล้วและส่วนหนึ่งได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนแล้ว แต่มีปัญหาว่าจะวิเคราะห์อย่างไรถึงจะทราบว่าจะสิ่งที่ตนเองทำนั้นถูกต้องหรือไม่

“...ขณะนี้ได้ทำแบบฝึกไว้แล้วและได้ทดลองให้นักเรียนทำแบบฝึกที่คิดขึ้น แต่ไม่รู้ว่าจะถูกหรือผิด เพราะไม่มีแนวทางหรือตัวอย่างในการเริ่มทำ...” (ครูชั้น ป.1 : สัมภาษณ์)

“...เป็นการที่อาจารย์เข้ามาช่วยในการพัฒนาครูในโรงเรียน โดยส่วนตัวแล้วอยากทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนเพื่อนักเรียน มากกว่าจะนำผลงานไปทำอย่างอื่น...” (ครูชั้น ป.6 : สัมภาษณ์)

“...มีอาจารย์มหาชัยเข้ามาช่วยเป็นประโยชน์กับโรงเรียนเป็นอย่างมาก ครูในโรงเรียนจะได้มีผลงานในการพัฒนาของตนเองซึ่งจะเป็นผลงานส่วนหนึ่งของการประเมินโรงเรียนในตัวเองชี้ มาตรฐานด้านผู้สอน” (ผู้อำนวยการโรงเรียน : สัมภาษณ์)

“การปรับปรุงการเรียนการสอนจะมีประโยชน์ ถ้าสามารถทำจริงและแก้ปัญหาได้จริง” (ครูชั้น ป.1 : สอนหนักกลุ่ม)

“ถ้าครูลงมือแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจริง ๆ ก็จะมีประโยชน์ทั้งกับนักเรียนและครู” (ครูชั้น ป.5 : สอนหนักกลุ่ม)

หลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

หลังจากดำเนินการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและทักษะที่จำเป็น ในการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การสนทนากลุ่มกับครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ครั้ง เป็นการสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบและโครงสร้างของหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปจากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นโครงร่างหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูและคู่มือการใช้หลักสูตร รายละเอียดของผลการวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม และผลจากการสรุปจากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร หลังจากที่ได้เนื้อหาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและองค์ประกอบของหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยและคณะครูที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรได้ยกร่างหลักสูตร

ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร

หลังจากที่ยกร่างหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยและคณะครูได้ร่วมกันเขียนคู่มือการใช้หลักสูตรซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเอกสารประกอบหลักสูตร แล้ว ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรไปประเมินความเหมาะสม โดยแยกเป็น 2 กรณี คือ ประเมินโดยครูที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังนี้

1. ผลการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างครูที่ร่วมพัฒนาหลักสูตร

คณะครูได้เสนอแนะให้เพิ่มเอกสารประกอบการอบรม และปรับแผนการใช้หลักสูตรในบางหน่วย ผู้วิจัยเขียนสรุปผลการประเมินโครงสร้างและนำเสนอให้กับคณะผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล ก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ที่ผ่านการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน รวมทั้งความถูกต้องเหมาะสมของหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน ผลการพิจารณามีรายละเอียดดังนี้จากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านพบว่าเห็นด้วยกับหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 0.5 ขึ้นไป

ผลการทดลองใช้หลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

ขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของหลักสูตร การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยและคณะครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตร ได้พัฒนาขึ้นภายหลังจากได้ผ่านการปรับแก้ภายใต้การให้คำแนะนำของคณะครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญภายนอกแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำหลักสูตรมาทดลองใช้กับคณะครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนวัดบ้านแสงคง อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 15 คน มีรายละเอียดผลการดำเนินงานดังนี้

1. การประชุมปฏิบัติการ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2560

เวลา 13.30 – 16.30 น.

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย พร้อมกันที่ห้องประชุม ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้ ขอให้ครูตระหนักในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนและให้ความสำคัญกับการทำวิจัย โดยให้ทุกคนถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนมากที่สุด อันเป็นหน้าที่หลักของครู

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยให้ความรู้ตามกรอบ และขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียนในหัวข้อการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การระบุปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา การเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา และการตั้งชื่อเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ครูในโรงเรียนบ้านแสงคงมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะครูที่ร่วมทำวิจัยได้มีชื่อเรื่องมาแล้วบางคน ดังนี้

“การพัฒนาความพร้อมด้านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดแสงคง ปีการศึกษา 2560” (ครูระดับชั้นอนุบาล : สัมภาษณ์)

“การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนบ้านแสงคง”(ครูระดับชั้น ป.2/2 : สัมภาษณ์)

“การวิเคราะห์การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ป.4 เรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารระคน”(ครูระดับชั้น ป.4 : สัมภาษณ์)

“การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้เกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

5”(ครูระดับชั้น ป.5 : สัมภาษณ์)

ให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการเขียน ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ การวิจัย สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ข้อตกลงเบื้องต้น (ถ้ามี) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ที่ประชุมมีบรรยากาศการประชุมที่เป็นกันเอง มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยกันสรุป และผู้วิจัยได้ให้งานโดยให้คิดหัวข้อปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนที่ตนเองสอน และเขียนความเป็นมาของปัญหา

การประชุมปฏิบัติการ วันที่ 8 ธันวาคม 2560 เวลา 13.30 – 16.30 น.

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ตรวจการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ การวิจัย สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ข้อตกลงเบื้องต้น (ถ้ามี) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ โดยให้ข้อเสนอเป็นรายบุคคลด้วยการให้คำแนะนำ แก้ไขในหัวข้อที่ยังไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนให้ความรู้ในเรื่องการเรียบเรียงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม ซึ่งคณะที่เข้าร่วมได้มีการอภิปราย ชักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จากการสังเกตพบว่าครูมีความกระตือรือร้นที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน

การประชุมปฏิบัติการ วันที่ 11 มกราคม 2561 เวลา 13.30 – 16.30 น.

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการให้ความรู้ในเรื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล ซึ่งหลังจากที่ดำเนินการให้ความรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จากการสอบถามพบว่าครูมีความเข้าในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการดำเนินงาน

ในขณะที่ผู้วิจัยได้ไปให้คำปรึกษากับคณะครูเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลในรอบแรก จะพบว่า คณะครูจะเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหากันไม่เป็นระบบ ไม่จัดระบบความคิดว่าสิ่งไหนควรเขียนก่อน-หลัง นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่ยังใช้ภาษาพูดในการเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้คำปรึกษาเพื่อปรับแก้ปัญหาที่พบขณะที่ให้คำปรึกษาก็คือ ครูไม่ได้แก้ไขงานเนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาและลืมที่ให้แก้ไข ครูบางคนเขียนงานไม่เป็นระบบ ขาดตอน ไม่ต่อเนื่องในเรื่องราวที่ทำ ใช้คำไม่สอดคล้องกัน หลังจากให้ผู้วิจัยได้ให้คำปรึกษาแล้วคณะครูได้ปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้ขอดูรายงานการวิจัยของแต่ละคน หลังจากนั้นคณะครูได้มาประชุมพร้อมกันเพื่อนำ รายงานผลการวิจัยมาให้คณะครูดู เพื่อแลกเปลี่ยนและวิจารณ์งาน มีหลายคนถามว่าใส่รูปภาพหรือแบบฝึกในเล่มได้ไหม ใส่ตรงไหน ผู้วิจัยได้เสนอให้ใส่ในภาคผนวกหรือไม่ถ้าเป็นภาพการทดลองของครู ก็ให้ใส่ในผลการทดลองเช่นวัตรกรรมได้เลย ผู้วิจัยได้แจ้งในที่ประชุมว่า เมื่อตรวจรายงานการวิจัยและคณะครูได้แก้ไขแล้วผู้วิจัยจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมอีกครั้ง ผู้วิจัยได้ให้คณะครูเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญที่จะตรวจผลงานวิจัยในชั้นเรียนซึ่งในที่ประชุมได้ให้ตกลงว่าควรจะเป็นอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาเหล่านี้หรือไม่ก็คนที่เรียนสาขานี้โดยตรงและผู้อำนวยการได้เสนอเพิ่มเติมว่านำไปให้ศึกษานิเทศก์ พรวิมล ระวังประโคน ช่วยตรวจให้อีกท่านเพราะท่านเชี่ยวชาญงานวิจัยในชั้นเรียนของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อจะได้รับทราบด้วย

ผลการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยได้สอบถาม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับคณะครู ถึงความเหมาะสมของหลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น กระบวนการทดลองใช้มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนประเมินแล้วมีคุณภาพหรือไม่อย่างไร รวมทั้งได้ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้บริหาร ศึกษาิเทศก์ร่วมกันในวันที่ 5 มิ.ย. 2561 ณ ห้องผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อสรุปและประเมินหลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้แจ้งในที่ประชุมว่า เมื่อตรวจรายงานการวิจัยและคณะครูได้แก้ไขตามที่เสนอแนะแล้ว ท่านผู้อำนวยการต้องการให้คณะครูร่วมแสดงผลงานทางวิชาการโดยให้นำผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาแสดงนิทรรศการด้วย จากผลการประเมินพบว่าคณะครูแสดงความคิดเห็นว่าหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความเหมาะสมมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระ ด้าน

กิจกรรม ด้านสื่อ ด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (ปัจจัยนำเข้า) มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของคณะครู ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินก่อนนำไปทดลองใช้ ในสถานการณ์จริง มีเพียงด้านเวลาที่ใช้ในแต่ละหน่วยที่คณะครูให้ความคิดเห็นว่าช่วงเวลาสั้น คณะครูได้เสนอให้ขยายเวลาในช่วงของการดำเนินงานเป็นช่วงปีการศึกษาถัดไปควรขยายให้มากกว่านี้แต่ก็ขึ้นอยู่กับชนิดของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในชั้นเรียน คณะครูได้แสดงความคิดเห็นว่า ในภาพรวมของการดำเนินการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ตำรา รายงาน การวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ที่นำมาให้ครูศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามวิธีการหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ไว้ในหลักสูตร ตลอดจนวิธีการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้และที่สำคัญ คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้ปฏิบัติควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้สามารถดำเนินการวิจัยหรือแก้ปัญหาไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน จากการสอบถาม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการประชุมคณะครู พบว่าคณะครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการ รวมทั้งมีความมั่นใจว่าสามารถทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ ครูทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร สรุปว่า คณะครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยมากขึ้นรวมทั้งมีความมั่นใจขึ้น เพราะสังเกตจากในภาคเรียนที่ 1/2561 คณะครูได้เริ่มทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและยังได้เชิญชวนครูที่ไม่ได้เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรให้ทำวิจัยด้วย และจากการอ่านรายงานการวิจัยของคณะครูแล้วเห็นว่าดี มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถเป็นเอกสารวิชาการประกอบการประเมินภายนอกเพื่อประกันคุณภาพสถานศึกษาด้วย

อภิปรายผล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ ในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งและใช้วิธีการที่หลากหลายเพราะการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาใด ๆ ต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและครบถ้วนเพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการยกร่างหลักสูตรให้เหมาะสม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ พูดคุยซักถาม และการจัดสนทนากลุ่มทำให้ พบว่าสภาพ ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอน มี 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน พบว่านักเรียนขาดระเบียบวินัย มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ด้านครูมีภาระการสอนมากและมีปัญหาครอบครัว และด้านชุมชนที่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงส่งผลทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีภาระการสอน 17 – 19 คาบต่อสัปดาห์ ทำให้เวลาในการเตรียมการสอนหรือตรวจงานไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอน ยังมีปัญหาที่เกิดจากการทำงานของตนเอง ปัญหาการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้จากการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จะต้องอาศัยผู้ปฏิบัติงาน การสอนที่เป็น ผู้อยากรู้ อยากรู จะพัฒนาและอยากแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งไม่มีใครรู้ดีเกินกว่าครูผู้สอนที่ดำเนินการสอนและคลุกคลีอยู่กับผู้เรียนตลอดเวลา ครูผู้สอนย่อมรู้จุดบกพร่องของการจัดการเรียนการสอนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และรู้วิธีแก้ปัญหา ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะพัฒนา การเรียนการสอนได้ดีมากขึ้นน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบรรยากาศ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่นการมี เพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นนักวิจัย หรืออยู่แวดวงของครูนักวิจัยจะมีส่วนส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน มีข้อบัญญัติกล่าวไว้ว่า ผู้จัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ และถือว่ากระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๆ ที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็น การให้โอกาสเข้ารับการอบรม ศึกษา เพิ่มเติมก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล

ว่องวานิช (2555 : 4) ที่พบว่า การที่ครูไม่ทำวิจัย เนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการทำวิจัยและคิดว่าเป็นเรื่องที่ยาก ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย การทำวิจัยของครูไม่ก้าวหน้าและเกิดความท้อแท้ในที่สุด สุวิมล ว่องวานิช (2555 : 5 - 6) กล่าวถึง เหตุผลที่ทำให้งานวิจัยของครูไม่ก้าวหน้า เป็นเพราะสาเหตุต่อไปนี้

1. ความรู้ของครูที่ได้รับการอบรม ไม่เพียงพอที่จะทำให้ครูสามารถทำวิจัยแบบเป็นทางการได้โดยลำพัง ส่งผลให้ครูทำวิจัยไม่เสร็จ และเกิดความท้อถอยในการทำวิจัย และเกิดทัศนคติทางลบต่อการวิจัย
2. การทำวิจัยแบบเป็นทางการจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสารอย่างมาก แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาของครูจึงทำให้ครูไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสารได้อย่างเต็มที่
3. ความยากลำบากของกระบวนการวิจัย
4. ปัญหาการวิจัยครูพยายามเลียนแบบการวิจัยจากนักวิชาการ
5. งานวิจัยของครูที่ผ่านมาใช้เวลานานมากไม่สามารถนำไปใช้ได้ทันเหตุการณ์ ไม่สามารถไปแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้

6. การทำวิจัย เป็นเรื่องที่ต้องได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้จากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ แต่หลักสูตรการฝึกอบรมด้านการวิจัยส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรเร่งรัด 3 – 5 วัน เนื้อหาสาระ ศัพท์เทคนิค และกระบวนการต่าง ๆ ครูไม่คุ้นเคย จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจยากสำหรับครู

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร

จากการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เขียนเค้าโครงการวิจัย สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ครบ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากครูได้มีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร ทำให้ครูมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นและมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการวิจัย และมีทักษะในปฏิบัติงานวิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้กับคนอื่นที่สนใจทั้งนี้ เป็นเพราะเหตุผล 2 ประการ คือ 1) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นพัฒนาตามสภาพปัญหา และความต้องการของคณะครูจึงทำให้คณะครูมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการ แก้ปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ได้ทันที รวมทั้งได้มีการปฏิบัติการวิจัยควบคู่ไปด้วย จึงทำให้มีความรู้และทักษะในการวิจัยเชิงปฏิบัติการดีขึ้นสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเกิดผลสูงสุดเมื่อการเรียนรู้เกิดจากความหมายและเรียนรู้ด้วยการกระทำ 2) วิธีการให้ความรู้ ที่ทยอยให้ความรู้กับครูเป็นเรื่อง ๆ ไม่เร่งรัดเพียง 3 - 5 วัน ครูจะได้เรียนรู้เรื่องใหม่เมื่อได้ปฏิบัติงานวิจัยในเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ดังนั้น ครูจึงมีความพร้อมในการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ โดยมีพื้นฐานความรู้จากเรื่องก่อนเพราะหลักสูตรได้จัดเรียง เนื้อหาสาระตามระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รักเกียรติ ทองมูล (2550 : 128-132) พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้อง ทุกคนเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนและใช้การวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพร ชัยดิษฐ์ (2548 : 100-101) พบว่า การพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาเอกสารและการนิเทศติดตามแล้วทำให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้ทั้ง 4 ขั้นตอนคือการกำหนดปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ในระดับหนึ่ง ทุกคนมีความพึงพอใจและมีความมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น และเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการสร้างผลงานวิชาการในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ครูยังได้คิดค้นวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ครูมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถาม ขณะที่ทำการทดลองใช้หลักสูตร บรรยายภาคในการเรียนรู้เป็นกันเองเมื่อมีปัญหาครูสามารถที่จะสอบถามผู้วิจัยหรือเพื่อนครูด้วยกันเองและเมื่อให้คณะครูประเมินผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย เพื่อนครูและผู้บริหารให้การยอมรับและชื่นชมในผลการวิจัยรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญการประเมินรายงานการวิจัยได้ให้กำลังใจในการที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไปโดยเห็นว่ามีความพร้อมที่จะทำได้ครูหลายคนเห็นว่าการวิจัยมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้น สนใจเรียนมากขึ้นหลังจากทำการวิจัยในชั้นเรียนแล้ว การที่ครูมีเจตคติที่ดีจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไปเพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจะเป็นไปได้นั้นจำเป็นจะต้องให้บุคคลนั้นมีการรับรู้ว่าสังคมที่เขาอยู่ด้วยนั้นมีพฤติกรรมหรือยอมรับในพฤติกรรมนั้นด้วย พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและสิ่งแวดล้อม (Granz and Others, 1991) และจากบันทึกหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรครูทุกคนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานวิจัยและจะทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่อไป รวมทั้งพร้อมที่จะช่วยเหลือเพื่อนครูในการทำวิจัยตามความสามารถ ส่วนข้อบกพร่องของหลักสูตรในเรื่องเวลาที่ใช้ในบางหน่วยสัปดาห์ทำให้ปฏิบัติงานวิจัยไม่ทันทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูมีภาระการสอนและงานพิเศษในโรงเรียนมากรวมทั้งการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานใหม่ที่ครูยังปรับตัวและแบ่งเวลาไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้และการปรับปรุงหลักสูตร

1. หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่สร้างโดยครู ใช้โดยครูและสร้างเพื่อครู เกี่ยวกับการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูเพื่อให้สามารถทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนในลักษณะของการมีส่วนร่วม

2. การนำหลักสูตรนี้ไปใช้ ผู้ที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้พัฒนาครูต้องคอยดูแลและให้คำปรึกษากับครูอย่างใกล้ชิด

3. กรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการนำหลักสูตรนี้ไปใช้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิจัยคอยช่วยเหลือ จะต้องปฏิบัติตาม คู่มือการใช้หลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนกับครูในสังกัดอื่น

2. ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในเรื่องอื่น

บรรณานุกรม

พดิน แดงจวง. (2538). *การวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบในชนบท*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รักเกียรติ ทองมูล. (2550). *การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านแดง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมพร ชัยดิษฐ์. (2548). *การพัฒนาบุคลากรครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านตะครองใต้ อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิมล ว่องวานิช. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Granz , M. and Others. (1991). *Health Behavioral and Health Education : Theory Research and Application*. California : Mayfield Publishing.